ግልጽ ጥያቄዎች ለፐ/ር በየነ ጴጥሮስ

<u>የኢትዮጵያ ፖለቲካ ጥብቆ እንዲህ አልሆን ያሎት</u>

<u>እርሶ አንሰውት ወይስ ጥብቆው በዝቶቦት?</u>

ኄኖክ ሄደቶ- henhed77@yahoo.com

የዛሬ ሳምንት ለህትመት በበቃው የአዲስ አድማስ ጋዜጣ ፐ/ር በየነ ያደረጉት ቃለምልልስ ነው የፅሁፌ መነሻ ምክንያት፡፡ የሀዲያ ብሄር ዴሞክራሲያዊ ድርጅት (ሀብዴድ) እና የኢትዮጵያ ሶሻል ዲሞክራሲ ፓርቲ (ኢሶዴፓ) ሊቀመንበር፣ የደቡብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ዴሞክራሲያዊ ህብረት (ደቡብ ህብረት) የበላይ ጠባቂ፣ የኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሀይሎች ህብረት (ኢዴኃህ) ሊቀመንበር እና የኢትዮጵያ ፌድራላዊ ዲሞክራሲያዊ አንድነት መድረክ የወቅቱ ሊቀመንበር እንዲሁም በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ሳይንስ ፋኩልቲ የሥነ-ህይወት (biology) መምህር የሆኑት ፐ/ር በየነ ለጋዜጣው የሰጡት ቃለምልልስ ካለባቸው ኃላፊነት፣ ካላቸው የትምህርት ዝግጅት እና ተግባራዊ የፖለቲካ ልምድ አንፃር ብዙ ጥያቄ ሊያስነሱ የሚችሉ ሀሳቦች መሰንዘራቸው በግልፅ የሚታይ ነው፡፡ ቃለ ምልልሱን መነሻ በማድረግ ቢያንስ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መጠየቅ አስፈላጊ ነው ብዬ በማመኔ ጥያቄዎቹን ያቀረብሁ ሲሆን መልስ እንደሚያገኙ ተስፋ አደርጋለሁ፡፡

1) በአሁኑ ወቅት በሊቀመንበርነት የሚመሩት «መድረክ» አባል ድርጅቶቹ ተደራድረው ያዘጋጁት መለስተኛ ፕሮግራም ያለው መሆኑን ገልፀዋል፡፡ ሁሉም እጩዎቹም በዚሁ መለስተኛ ፕሮግራም መሰረት ለውድድር የቀረቡ ናቸውም ብለዋል፡፡ ከስሙ እንደምንረዳው ፕሮግራማችሁ «መለስተኛ» ሲሆን ብዙ ሀገራዊ ጉዳዮች ላይ የጋራ አቋም አልያዛችሁም፡፡ በመለስተኛ ፕሮግራም ሀገር መምራት ይቻላል? እንዴት? በመሰረታዊ ጉዳዮች ላይ ያልተስማሙ ፓርቲዎች የሚመሰርቱት የጥምር መንግስት ተጨማሪ ብሄራዊ እዳ ከመሆን ይልቅ አዲስ ሀገራዊ ተስፋ ለመሆን እንዴት ይችላል?
2) የ መድረኩን ሊቀመንበርነት አመራሮቹ በየአራት ወራቱ በዙር የሚደርሳችሁ መሆኑ ይታወቃል፡፡ እንደተመኛችሁት በምርጫው አሸንፋችሁ መንግስት የመሆን እድል ብታገኙ ጠቅላይ ሚኒስትርነቱንም እንዲሁም በየአራት ወራቱ ነው የምትይዙት? መልሶ «የለም! አንድ ሰው እንመርጣለን» የሚል ከሆነ አሁንስ ለምን አንድ ሰው ሊቀመንበር አድርጋችሁ ረዘም ላለ ጊዜ እንዲመራችሁ አትመርጡም?
3) እንደሚታወቀው የአብዮታዊ ዲሞክራሲ ዋነኛው መገለጫ ከአስተሳሰብ ይልቅ ማንነትን መሰረት አድርጎ መደራጀት ነው፡፡ እርሶ የአብዮት ዴሞክራሲ አለመኖሩን ገልፀው እንደሚቃወሙት አስረግጠው ተናግረዋል፡፡ በሌላ በኩል ማንነትን መሰረት አድርጎ መደራጀትን ይደግፋሉ - የሀዲያ ዴሞክራሲያዊ ድርጅት ሊቀመንበር እንደመሆንዎ፡፡ ይህ ሁለቱ አስተሳሰብ እንደምን አብሮ ይሄዳል?
4) ሁሉም የፖለቲካ ሀይሎች ለመድብለ ፓርቲ ሥርዓት መገንባት መሥራት እንደሚገባቸው አሳስበዋል፡፡ አስተሳሰብን መሰረት አድርጎ በነፃት ከመደራጀት ይልቅ በብሄር እና ብሄረሰብ መደራጀት ለመድብለ

ፓርቲ ስርዓት መገንባት የተሻለ ምርጫ ነው ብለው ያስባሉ? ከዚህ ጋር አያይዘው በደኢህዴን - ኢህአዴግ ውስጥ ከሚገኙ የሀዲያ ብሄር ተወላጆች እና እርሶ በሚመሩት ሀብዴድ ውስጥ ከሚገኙቱ የትኞቹ የበለጠ «ሀቀኛ ሀዲያ» ናቸው ብለው ያምናሉ?

5) «ፐ/ር በየነ መቼ የህብረት ሊቀመንበር መሆን እንዳለባቸው ጠንቅቀው ስለሚያውቁ ምርጫው ሲቃረብ የመድረክ ሊ/መንበር መሆናቸው የማይቀር ነው» ብለው አቶ ልደቱ ፅፈው ነበር፡፡ ምርጫው ተቃርቧል- እርስዎም ሊ/መንበር ሆነዋል፡፡ ከዚህ አንፃር የአቶ ልደቱ አባባል ከተራ ግምት ይልቅ ማንነትዎን በውል የተረዳ ትንበያ አይመስልዎትም?

6) በአሁኑ ወቅት የደቡብ ህብረት «የበላይ ጠባቂ» እንደሆኑ ይታወቃል፡፡ «የበላይ ጠባቂ» ማለት ምን ማለት ነው? በደቡብ ህብረት ውስጥ ያሉ ድርጅቶች ነፍስ እንዳላወቀ ልጅ ለምን «የበላይ ጠባቂ ሞግዚት» አስፈለጋቸው? በመሰረቱ የበላይ ጠባቂነት አስተሳሰብ እና ድርጊት ዴሞክራሲያዊ እና ገንቢ ነው እንዴ?

7) በቅርብ አመታት የኢትዮጵያ ሶሻል ዴሞክራሲ ፓርቲ (ኢሶዴፓ) የሚባል ፓርቲ መስርተው ሊቀመንበር ሆነው መመረጦን ሰምተናል፡፡ ይህ ኢሶዴፓ የሚባለው ፓርቲ የፓለቲካ ፕሮግራሙ ምንድርነው? በስም የሚጠቀሱ አባላትስ አሉት?

8) የኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ኃይሎች ህብረት (ኢዴኃህ) ሊቀመንበርም ነዎት፡፡ አሁን ደግሞ የመድረኩም ሊቀመንበር ሆነዋል፡፡ በአንድ ጊዜ የአራት ድርጅቶች ሊቀመንበር ሆኖ መስራት አይከብድም? ተገቢስ ነው? ያውም የፖለቲካውን ስራ የሚሰሩት በትርፍ ጊዜዎ ከመሆኑ አንፃር፡፡

9) በቃለምልልስዎ አንድ «ኤን-ጂ-ኦ አለችኝ» ብለዋል፡፡ ለመሆኑ «ኤን-ጂ-ኦ መስርቼ በዋና ስራ አስኪያጅነት እመራለሁ» ተብሎ መገለፅ ነው የሚገባው ወይስ ልክ እንደራስ ንብረት «አለችኝ» ተብሎ? እንዲህ ብሎ መግለፅ ከተቻለ እና ተገቢ ከሆነ «አንድ የፖለቲካ ፓርቲ አለችኝ» ብሎ መግለፅስ ለምን ስህተት ይሆናል?

10) በቅርቡ «መድሎት» የተሰኘ መጽሐፍ የፃፉትን እና በርስዎ ላይ ትችት ያቀረቡትን አቶ ልደቱን ከአመታት በፊት የንደሚያውቋቸው እና «ከየት ተነስተው የት እንደደረሱ» ጠንቅቀው እንደሚያውቁ ገልፀዋል፡፡ ዋነኛ መግለጫዎም አቶ ልደቱ የመዐህድ ወጣቶች ኪነት ቡድን አስተባባሪ እንደነበሩ እና ዛሬ መጽሀፍ ለመፃፍ መብቃታቸው እንዳያስገረሞት አልሸሸጉም፡፡ በርግጥ አቶ ልደቱ እድሜያቸው በሀያዎቹ መጀመሪያ በነበረበት ወቅት እርሶ ወጣቶቹን አንቋሸው ለመግለፅ እንደሞከሩት የኪነት ቡድን አስተባባሪ ሳይሆኑ የወጣቶች እንፍ መሪ እደነበሩ የሚታወቅ ነው፡፡ ከፍተኛ እና ውስብስብ የፖለቲካ ሂደቶችን በማለፍም ዛሬ የኢዴፓ ሊቀመንበርና በሀገሪቱ ፖለቲካ ከፍተኛ ተፅእኖ ፈጣሪ ሰው ለመሆን በቅተዋል፡፡ ይህ አቶ ልደቱ ያለፉበት ሂደት የሚያስተች ድክመት ወይስ አድናቆት ሊቸረው የሚገባ ጥንካሬ?

11) ስለ አቶ ልደቱ ሲናገሩ «ውርውር ሲል» የሚል አባባል ተጠቅመዋል፡፡ በቃለ ምልልሶ መግቢያ አካባቢም አንድ ለፖለቲካ ፓርቲዎ (ለየትኛው እንደሆነ አልገለፁም) እጩ ሆኖ ስለነበረ እና ከእጩነት አራሱን ስላገለሰ ሰው ሲናገሩ «የእኛ ተላላኪ የነበረ» ብለው ገልፀውታል፡፡ እነዚህ አባባሎች ጨዋነት እና ቅንነት ያለቸው አባባሎች መስለው ይታዮታል? በዚሁ ቃለ ምልልስ አቶ መለስ ስለነ አቶ ስዬ ሲናገሩ «እኛ ያስወገድናቸው ርጋፊዎች ናቸው» ማለታቸው ከእርሳቸው የማይጠበቅ መሆኑን እና የሰውን ሰብአዊ ክብር መንካት እንደማይገባ ገልጸዋል፡፡ ከርሶ እና ከአቶ መለስ ንግግር የትኛው የበለጠ ሰብአዊ ክብርን ይነካል?

12) አቶ መለስ ከሚተቹባቸው ነጥቦች አንዱ የስራ አስፈጻሚው ስልጣን ጠቅልለው በብቸኝነት ለብዙ አመታት መያዛቸው ነው፡፡ የርሳቸው ተቃዋሚ የሆኑት እርስዎ የፖለቲካ ፓርቲዎችን በብዛት እና ለረዥም ዘመን በመያዝ የሚታወቁ ኖት፡፡ በዚህ ሁኔታ እርሶ አቶ መለስን ለመቃወም የሞራል የበላይነት አለኝ ይላሉ?

13) ዶ/ር ብርሃኑ ነጋም ሆኑ አቶ ልደቱ አያሌው የፃፏቸውን መፃህፍት አለማንበብዎን ገልፀዋል፡፡ በአሁኑ የሃገራችን ሁኔታ ፖለቲካው በእውቀት ሳይሆን በጭፍን ድፍንነት የሚመራ በመሆኑ የፖለቲካ መሪዎች አንባቢ እዲሆኑ የሚያስገድድ ነገር ባለመኖሩ ብዙ አልተጎዱ ይሆናል፡፡ እነዚህ ሁለት የፖለቲካ መሪዎች ከርሶ በተስተካካይ (ቢያንስ) ተጽኖ መፍጠር የሚችሉ እና መፃህፍቱም ሰፊ ተነባቢነት ያገኙ ከመሆኑ አንፃር አለማንበብዎ ተገቢ ነው? የአቶ ልደቱንም መጽሐፍ «መጻፉ እና ማንበብ ስለተቻለ ብቻ፣ አሳተምሁ ስለተባለ ብቻ መፅፍ መባል የለበትም፡፡ በደንብ መገምገም አለበት»ብለዋል፡፡ይህ ጥሩ ነው፡፡በሌላ በኩል ደግሞ መጽፉን ማንበብ «ጊዜ ማባከን» እንደሆነ አይነት ገልፀዋል፡፡ ያላነበቡትን መፅሀፍ መገምገም ይቻላል እንዴ? የመፅፉን ይዘት በሽፋኑ ለመገምገም መሞከርስ ለአንድ ፕሮፌሰር የሚመጥን ምክንያታዊነት ነው?መጽሐፍ አለማንበብን እንደምክር ማቅረብ የመምህርነት ሙያ ስነ-ምግባርን መጋፋት አይሆንም?

14) በ«መድሎት» ላይ ስለርሶ ከቀረበው ትችት አንዱ ሁለት ወጥ ማንነት ያላቸው የተለያዩ የፖለቲካ ድርጅቶችን ለመምራት መሞከርዎ ነው፡፡ ማንም ትንሽ ትንሽ ፖለቲካ ለሚገባው ሰው ህብረ ብሄራዊውን እና አስተሳሰብን መሰረት አድርጎ ተቋቋመ የተባለውን «ኢሶዴፖ»ን እና የብሄር ድርጅቱን «ሃብዴድ»ን በአንድ ጊዜ ለመምራት መሞከር በፖለቲካ የሚቻል አይደለም፡፡ ይህን ማድረግ የቻሉ ሰው በአለም ላይ እርስዎ ብቻ ሳይሆኑ አይቀርም፡፡ ውድ ፕሮፌሰር- ማንም ያላሳካውን ይህን ድርጊት እርስዎ ምን አይነት ጥበብ ተጠቅመው ለማሳካት ቻሉ?

15) የስነ ልቦና አጥኚዎች የሰውን ልጅ ስብእና እና ባህሪ «የአስተሳሰብ፣ የአመለካከት እና የድርጊት ውጤት ነው» ይላሉ፡፤ የርስዎን ፖለቲካዊ ስብእና ለመገምገም ለአለፉት አስራ አምስት አመታት አስተሳሰብዎን እና ድርጊቶን በቅርበት ከተከታተሉት ከአቶ ልደቱ የተሻለ ሰው ከወዴት ይገኛል? ከዚህ አንጻር «የእኔን ስብእና

እና ውሎ ለመገምገም የርሱ ጭንቅላት አይችልም» ብሎ ማለት ከብሽቀት የመነጨ ተራ ስድብ እና ባዶ ትምክህት ካልሆነ በስተቀር ምን ሊባል ይችላል?

16) በቃለ ምልልስዎ «የውጤት መጨረሻው ስልጣን መያዝ ነው» ብለው ተናግረዋል፡፡ የፖለቲካ ትግል የመጨረሻ ውጤት ስልጣን ከመያዝ ባለፈ ሁለንተናዊ የህብረተሰብ እድገትን ማሳካት እንደሆነ ይስቱታል ብዬ ለማሰብ ስለምቸገር እንደ ቀላል የአነጋገር ስህተት ልውሰድሎት፡፡ ሆኖም ስልጣን ከመያዝ በመለስ በተለያዩ ደረጃዎች ሊገልፁ የሚችሉ የፖለቲካ ድሎች እንዳሉም እንዲሁ ግልጽ ነው፡፡ ለዚህም ነው በቃለ ምልልሶ ከሽግግሩ ዘመን በኋላ ጥቂት የፖርላማ ወንበር ሃዲያ ላይ ማሸነፋችሁን እንደ አንድ ድል ቆጥረው የተኩራሩት፡፡ እውነቱ ይህ ሆኖ ሳለ የተለያዩ ህብረቶችን መርተው ለተሻለ ፖለቲካዊ ድል ማብቃት ባለመቻልዎ የሚቀርብቦትን ትችን በቅንነት ተቀብለው ለማስተካከል የማይሞክሩት ለምንድርን ነው? ይህን ትችት ከሚያቀርቡት ሰዎች መካከል አቶ ልደቱ እና ዶ/ር ብርሃኑ ይገኙበታል፡፡ እነዚህ ፖለቲከኞች በ1997ቱ ምርጫ አመራር ሆነው በተሳተፉበት ቅንጅት መፍጠር የቻሉት ህዝባዊ ንቅናቄ እና የለውጥ ትኩሳት እርሶ ለሚመሩት ህብረትም ተርፎ በራስዎ ሰርተው ካሳኩት ውጤት በአራት እጥፍ የበለጠ እንዲያገኙ እንዳስቻሎት እውቅና መሥጠት ለምን ከባድ ይሆንቦታል?

ውድ ፐ/ር በየነ፣ እነዚህን ጥያቄዎች ያቀረብኩልዎ ለጥያቄዎቹ መልስ እንደሚያቀርቡ ተስፋ በማድረግ ሲሆን ጥያቄዎቹንም ለማቅረብ ያነሳሳኝ አንዱ ምክንያት ለእርስዎ ለራሰዎ ከማሰብ ነው፡፡ ከቃለ ምልልስዎ የተገነዘብሁት አንድ ነገር ተክለሰውነትዎ ለፖለቲካው ጥብቆ የማንስ ከፍተኛ አደጋ የተጋረጠበት መሆኑን ሲሆን ጥያቄዎቹም የቀረቡት እነርሱን ለመመለስ በሚደረግ ጥረት ተክለሰውነትዎ ጥብቆውን እስኪሞላ ድረስ የመፈርጠም ተስፋ አለው ብዬ በማመኔ ነው-ጥብቆው መጠኑ እየጨመረ እንጂ እያነሰ የመሄድ ተፈጥሯዊ ባህሪ የለውምና፡፡ ይህን ማድረግ ከቻሉ በርዕሱ ላይ ያቀረብሁት ጥያቄ በአውንታዊነት ተመለሰ ማለት ይሆናል፡፡